

Právní dějiny na území Slovenska

Ladislav Vojáček

07

Státoprávní aspekty revoluce 1848 – 1948
a ústavní vývoj do poloviny šedesátých let
19. století

Periodizace

1. Revoluce 1848-1849
2. Bachovský absolutismus (1849-1860)
3. Období ústavního provizoria (1860-1867)
4. Rakousko-uherský dualismus (1867-1918)

Revoluce 1848-1849

- protifeudální
- demokratická
- národní

Protifeudální aspekty revoluce

- zrušení urbáře
- zrušení aviticity
- zrušení šlechtických výsad (daně)

**Hrabě (gróf)
Lajos Batthyány**

předseda první
uherské konstituční
vlády (1848)

Národní aspekty revoluce

- národní požadavky jednotlivých národů
- neúspěšné úsilí o zrovnoprávnění nemad'arských národů
- Žiadosť slovenského národa (L. Mikuláš)
- účast na **Slovanském sněmu**
- SNR a vojenské výpravy
- Marcový prosbopis 1849

Bratislavská marcová ústava (březnové nebo dubnové zákony)

- poslední uherský stavovský sněm
- personální unie
- parlamentní režim
- požadavky nemad'arských národností nezohlednila
- některá občanská práva a svobody

Občanská práva a svobody

- rovnost před zákonem
- ochrana vlastnictví
- svoboda tisku
- svoboda vyučování na vysokých školách
- náboženská svoboda

Politický vývoj

- ozbrojený konflikt (podzim 1848)
- Výbor na obranu vlasti (místo vlády) a revoluční Národní shromáždění
- František Josef I. (december 1848)
- na jaře 1849 svržení Habsburků = nezávislost
- porážka revoluce (Világos)
- slovenští představitelé na straně Vídně
- Stadionova (Březnová) ústava 1849

Stadionova (Březnová /marcová/) ústava 1849

- oktrojovaná
- pro celou monarchii
- císař, dvoukomorový říšský sněm, vláda, říšský soud
- zemské (krajinské) zřízení
- katalog občanských práv (pro území Uher suspendován)
- v praxi prakticky neprovedena

Periodizace

1. Revoluce 1848-1849
2. Bachovský absolutismus (1849-1860)
3. Období ústavního provizoria (1860-1867)
4. Rakousko-uherský dualismus (1867-1918)

Bachovský absolutismus (1849 – 1860)

- Silvestrovské patenty 1851
- absolutistický, centralizující režim
= snaha přizpůsobit uspořádání Uher poměrům v západní části říše
- úsilí o ekonomický rozvoj
- někteří Slováci ve státní správě a justici

Snaha přizpůsobit uspořádání Uher poměrům v západní části říše

- reorganizace územní správy
- zavádění rakouských zákonů, zejména
 - **ABGB**
 - směnečný zákon 1850
 - trestní předpisy z let 1852, 1853 a 1855
 - banský zákon 1854

Allgemeines

bürgerliches Gesetzbuch

für die

gesamten Deutschen Erbländer

der

Oesterreichischen Monarchie.

I. Theil.

Wien.

Haus der k. k. Hof- und Staatsdruckerei

1811.

Rummel

ABGB

Kommentar

2. Band / Teil 2b: §§ 1313–1341

3. Auflage

MANZ

Konec bachovského absolutismu

- odstraněn postupně
 - odvolání A. Bacha 1859
 - svolání rozšířené říšské rady
 - vyhlášení Říjnového /Októbrového/ diplomu
 - vydání Schmerlingovy (únorové /februárové/) ústavy 1861

Periodizace

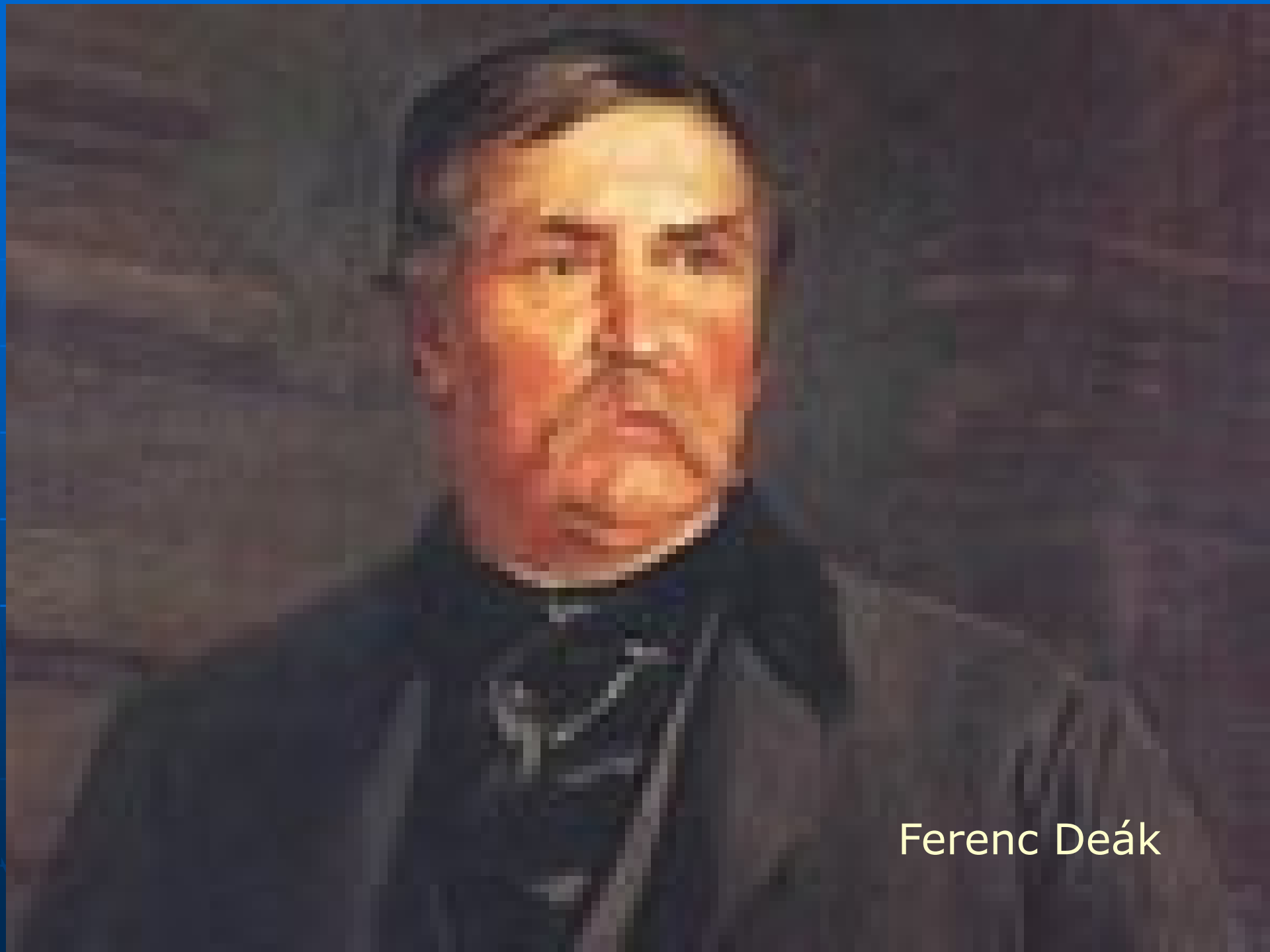
1. Revoluce 1848 – 1849
2. Bachovský absolutismus (1849 – 1860)
3. Období ústavního provizoria (1861 – 1867)
4. Rakousko-uherský dualismus (1867 – 1918)

Únorová /februárová, Schmerlingova/ ústava 1861

- Uher se dotýkal jen zákon o zastupitelstvu říšském
(+ zemská zřízení a volební řády do „neuherských“ zemských sněmů)
- dvoukomorová říšská rada
 - užší říšská rada /bez zástupců Uher/
 - **širší říšská rada**

Nastolení provizoria

- širší říšská rada se nikdy nesešla (bojkot maďarských činitelů)
- = rozpuštění uherského sněmu
- urovnání v polovině 60. let
- = kompromis: rakousko-uherské vyrovnání 1867

Ferenc Deák